

Årsmelding 2006

Innhold i denne rapporten

- Styreleder har ordet
- Styret
- Sekretariatet
- Styrets årsberetning
- Medlemmer i Initiativ for etisk handel 31.12.2006
- Rapport fra bedriftsmedlemmene
- Rapport fra organisasjonsmedlemmene
- Aktiviteter 2006 – sekretariatet
- Regnskap, balanse og revisjonserklæring 2006

Er det størrelsen som teller?

En rådende holdning i næringslivet er at små og mellomstore bedrifter er for små til å ha en mulighet til å bidra til å forbedre arbeidsforholdene hos sine produsenter. Mange mener bare de store multinasjonale selskapene har en påvirkningsmulighet i produserende land. I Initiativ for etisk handel (IEH) opplever vi stadig at dette er feil: Små og mellomstore bedrifter opplever at deres føringer kan utgjøre en forskjell. IEH ser viktigheten av små og mellomstore bedrifters internasjonale rolle. IEH tilbyr derfor opplæring og systemer for gjennomføring av etiske retningslinjer for handel som selv små bedrifter finner overkommelige. Blant IEHs medlemsbedrifter er små og mellomstore bedrifter godt representert. I vår årsrapport finner du en presentasjon av arbeidet med gjennomføring av etisk handel i hos IEHs medlemsbedrifter og -organisasjoner. Årsrapporten inneholder også en kortfattet oppsummering av aktivitetene til IEH-sekretariatet i 2006, styrets årsberetning samt informasjon om IEHs økonomi.

Hva skal til for å oppnå forbedringer?

Små og mellomstore aktørers muligheter som etisk handel-aktører ble belyst på et seminar i regi av IEH og Handelshøyskolen BI i januar i år. Et viktig budskap fra oss på dette seminaret, var at for å få til en god etisk handel er det enkelte faktorer som skal oppfylles, uavhengig av om bedriften er liten eller stor:

- Intern motivasjon for etisk handel må være til stede hos ledelse og ansatte
- En langvarig relasjon til produksjonsbedriftene er et nødvendig utgangspunkt
- Det er nødvendig å fokusere på forbedringer, ikke kontroll
- Å samarbeid med andre bedrifter samt dele erfaringer er nødvendig

Fordeler for små og mellomstore bedrifter i etisk handel

Å være liten er ikke alltid negativt: Små og mellomstore bedrifter baserer seg vanligvis på et langvarig forhold til sine leverandører, og "shopper" ikke leverandører, slik flere store selskaper kan. Fordi ressursene er begrenset, gjør små bedrifter grundig arbeid før de velger leverandør. Et langvarig forhold er det beste grunnlag for tillit mellom bedrift og leverandør. Hvis etiske krav tas hensyn til allerede i innføringsfasen vil behovet for oppfølgingskontroll (monitoring) reduseres. Små selskaper kan også lettere skape tillit fordi deres overkommelige størrelse gir godt grunnlag for kommunikasjon og forståelse hos leverandører. Små bedrifter har større organisatorisk fleksibilitet, og tiden som brukes på å sette ordrer kan lettere reduseres. Slik skapes mer tid til produksjon og mindre behov for overtidbruk hos produsent. Små og mellomstore bedrifter har også den fordel at samarbeid på tvers av avdelinger går lett og uten byråkrati. Slik kan etisk handel integreres i ordinære forretningsoperasjoner.

Thomas Angell, styreleder

OM INITIATIV FOR ETISK HANDEL (IEH)

Initiativ for etisk handel (IEH) er et ressurscenter og en pådriver for etisk handel. IEHs formål er samarbeid for handel som sikrer menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, utvikling og miljø. Dette skal gjøres ved å:

1. Styrke oppslutningen om etisk handel.
2. Styrke medlemmenes arbeid med etisk handel.

IEH ble stiftet 27.11.2000 av Coop Norge, Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH), Kirkens Nødhjelp (KN) og Landsorganisasjonen i Norge (LO). IEH er en medlemsorganisasjon. I IEH-felleskapet bidrar medlemmene med sine komplementære roller og ressurser i arbeidet for forbedringer i hele verdikjeden.

Årsmøtet er IEHs høyeste myndighet. IEHs styre er ansvarlig for driften av IEH.

IEHs etiske målsettinger – hovedpunkter:

- Ingen skal tvinges til å arbeide
- Rett til fagorganisering og kollektive forhandlinger
- Ikke barnearbeid
- Ingen diskriminering
- Ingen brutal behandling
- Sikre og hygieniske arbeidsforhold
- Lønn å leve av
- Rimelig arbeidstid
- Regulære ansettelse
- Eiendomsrett og ressursbruk i overensstemmelse med lokalsamfunnets behov
- Hensyn til miljøet

Ved utgangen av 2006 var 40 bedrifter og ni organisasjoner medlemmer i IEH.

IEHs virksomhet var i 2006 finansiert ved medlemskontingenter (67 %) og støtte fra Norad.

Styret

Til årsmøtet 27.04. 2006

Medlem	Personlig varamedlem
Gunstein Instefjord, Kirkens Nødhjelp (styreleder)	Simon Pahle, Kirkens Nødhjelp
Thomas Angell, HSH	Ingrid Thin Bjerke, HSH
Camilla Stang, Varnergruppen	Nina Schefte, IKEA
Terje Kalheim, LO	Atle Høie, Fellesforbundet
Petter Arnestad, GRIP	Tina Enevoldsen, Norsk Folkehjelp
Knut Lutnæs, Coop Norge	Marit Bjerås, Coop Norge
Hilde Vanvik, The Body Shop	Johan Storvik, Eurosko

Etter årsmøtet 27.04.2006

Medlem	Personlig varamedlem
Gunstein Instefjord, Kirkens Nødhjelp (styreleder)	Dag Tore Seierstad, Kirkens Nødhjelp
Thomas Angell, HSH	Ingrid Thin Bjerke, HSH
Knut Lutnæs, Coop	Marit Bjerås, Coop
Terje Kalheim, LO	Atle Høie, Fellesforbundet
Anna Katrine A. Hvardal, GRIP	Tina Enevoldsen, Norsk Folkehjelp
Nina Schefte, IKEA	Johan Storvik, Eurosko
Hilde Vanvik, The Body Shop	Steinar Olsen, Stormberg

Sekretariatet

IEHs sekretariat hadde i 2006 tre fulltidsansatte:

Leif Iversen, daglig leder

Gunelie Winum, prosjektleder

Kristin Holter, informasjonsrådgiver

IEH flyttet i desember 2006 inn i nye lokaler i Karl Johans gate 8.

Styrets årsberetning for 2006

Virksomhetens art

Initiativ for etisk handel (IEH) er en medlemsorganisasjon for bedrifter og organisasjoner stiftet 27. november 2000 av Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon, Coop Norge, Kirkens Nødhjelp og Landsorganisasjonen i Norge. Kontoret ligger i Oslo.

IEHs visjon er samarbeid for handel som sikrer menneskerettigheter, utvikling og miljø. Dette forutsetter et samfunnsansvarlig næringsliv der menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og miljø ivaretas og det skjer en stadig forbedring av sosiale og miljømessige forhold knyttet til produksjon. IEH har to hovedmål:

1. Å styrke oppslutningen om etisk handel
2. Å styrke medlemmenes arbeid med etisk handel

Fortsatt drift

Årsregnskapet for 2006 er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Styret bekrefter at forutsetningen er til stede. IEHs kortsiktige og langsiktige planer for årene framover gir grunnlag for dette.

Arbeidsmiljø

IEH sekretariatet besto ved 31.12.06 av tre fast ansatte. Det har verken funnet sted arbeidsuhell eller ulykker i løpet av året. Det har vært lite sykefravær.

Ytre miljø

IEH påvirker i svært begrenset grad det ytre miljø og anses ikke å forurense det ytre miljø utover det som normalt følger av kontorvirksomhet.

Likestilling

I styret sitter det fire menn og tre kvinner. Styrets leder er mann. Sekretariatet besto ved utgangen 2006 av daglig leder (mann), prosjektleder (kvinne) og informasjonsrådgiver (kvinne). Valgkomiteen skal legge likestillingshensyn til grunn for sitt arbeid. Det er for øvrig ikke iverksatt eller planlagt tiltak for å fremme likestilling.

IEH hadde 40 bedriftsmedlemmer ved utgangen av 2006

Bedrift	Medlem fra år						
	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06
Arts & Crafts					X		
Bama			X				
Body Shop		X					
Chiquita						X	
Coop Norge	X						
Coop NKL						X	
Euro Sko				X			
Express-pakk						X	
Fairtrade Norge					X		
Friele Kaffehus				X			
Gresvig					X		
Helly Hansen				X			
Hokus Pokus						X	
ICA Norge		X					
IKEA				X			
Joh. Johansson				X			
Kapp Ahl			X				
Kjeldsberg Kaffebrenneri				X			
La Mote						X	
Lilleborg						X	
Mester Grønn							X
Leila Hafzi/Nepal Productions							X
Nidar						X	
Noramix						X	
Norgegruppen		X					
Norsk Dekor				X			
Redress/Russedress							X
Rema 1000		X					
Russeservice					X		
Sandvik						X	
ScanTrade					X		
Smart Club							X
Stokke							X
Stormberg			X				
Swix				X			
Telenor						X	
Tine							X
University					X		
Varnergruppen				X			
Voice				X			
TOTALT	1	4	3	10	7	10	6

IEH hadde ni organisasjonsmedlemmer ved utgangen av 2006

Organisasjoner	Medlem fra år						
	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06
Fellesforbundet		X					
GRIP		X					
HSH	X						
Handel og Kontor		X					
Kirkens Nødhjelp	X						
Kommunenes Sentralforbund (KS)							X
Landsorganisasjonen (LO)	X						
Norsk Folkehjelp		X					
Norges Fotballforbund						X	

Rapport fra bedriftsmedlemmene

Hvorfor har IEH årlig medlemsrapportering?

Målet med medlemsrapporteringen er at progresjonen i medlemsbedriftenes arbeid med etisk handel fanges opp og synliggjøres. Åpenhet er en viktig del av arbeidet med samfunnsansvar og etisk handel. Uten tilstrekkelig åpenhet utfordres troverdigheten til bedriftens arbeid med samfunnsansvar og etisk handel. Tilsvarende krav til åpenhet rettes selvsagt også mot IEH som organisasjon.

Siden IEH ble opprettet har det vært en viktig del av medlemsforpliktelsene i IEH årlig å rapportere om virksomhet knyttet til etisk handel. Etter årsmøtet i 2004 har det vært krav om at rapportene fra medlemmene til IEH skulle være offentlig tilgjengelige. Medlemsbedriftene har så langt kunne velge om rapporten for det første året skal være offentlig tilgjengelig.

Gitt kravet til offentlighet, er det gledelig at samtlige medlemmer har rapportert for 2006. Dette er en forbedring fra 2005 der flere medlemmer ikke leverte årsrapport. Det gjenstår imidlertid å få alle medlemmene til å rapportere på en utfyllende måte. IEH vil gi dette forholdet oppmerksomhet i form av medlemsoppfølging og tilrettelegging av rapporteringsskjemaet.

Selve innholdet i rapporteringsskjemaet må balanseres mot kravet til offentlighet. Medlemsrapportene skal synliggjøre bedriftenes arbeid med etisk handel, men ikke være så detaljerte at opplysninger medlemmene vurderer som forretningshemmeligheter kreves avslørt.

Utover behovet for å tilfredsstillere kravet om åpenhet, fyller årsrapportene fra medlemmene til IEH flere funksjoner:

- Rapportene danner grunnlag for sekretariatets arbeid med medlemmene
- Rapportene kan danne grunnlag for samarbeid mellom medlemmene
- Rapportene skal hjelpe medlemmene med å vurdere egen innsats

At IEHs medlemsbedrifter en svært uensartet gruppe bidrar til å gjøre rapporteringen til IEH komplisert. IEHs medlemsbedrifter står overfor utfordringer av ulik vanskelighetsgrad: De er av svært ulik størrelse og har ulik kapasitet til å påvirke. IEHs minste medlemsbedrift har en ansatt – den største har 100 000 ansatte på verdensbasis. Bedriftene kommer også fra svært ulike bransjer. De har også ulik posisjon i forhold til forbedringstiltakenes mål, som mest vanlig er produsenten. De fleste medlemsbedrifter forholder seg direkte til produsent, men mange forholder seg til ulike typer mellomledd/leverandører uten å stå i direkte kontakt med fabrikkene eller plantasjen der varene de importerer blir produsert.

Hvem er IEHs medlemsbedrifter?

IEH er en organisasjon for handels- og importbedrifter, eller bedrifter med et betydelig innkjøpsbudsjett. Den typiske IEH-bedrift er kunde hos utenlandsk produsent, og eier ingen fabrikker eller plantaser selv. Omtrent halvparten av IEHs medlemmer har egne utsalgssteder eller selger direkte til forbrukere via postordre eller internett.

Produktspekter

Som det fremgår av oversikten nedenfor er produktgruppene som er representert i IEH, i 2006 utvidet med meierivarer og blomster/planter.

Produktgrupper representert i IEH 2005	Produktgrupper representert i IEH 2006
Tekstil, klær og tilbehør	Tekstil, klær og tilbehør
Sport	Sport
Tele	Tele
Kosmetikk, hår- og hudpleie	Kosmetikk, hår- og hudpleie
Dagligvare	Dagligvare
Frukt og grønnsaker	Frukt og grønnsaker
Kaffe	Kaffe
Te	Te
Godterier	Godterier
Rengjøringsartikler	Rengjøringsartikler
Møbler, interiør	Møbler, interiør
Sko	Sko

Gaver/accessoirer	Gaver/accessoirer
Leker	Leker
Forlag	Forlag
Emballasje	Emballasje
	Meieriprodukter
	Blomster og planter

Hvor importeres det fra?

IEH-bedriftenes produsenter befinner seg i all hovedsak i Asia, Latin-Amerika, Sør-Europa og Norden. Kina er det desidert viktigste produksjonslandet for non-food varer som tekstil, leker, og møbler. Men også India, Bangladesh og Tyrkia er viktige land. Av dagligvarer produseres kaffe i beltet rundt ekvator, og frukt og grønt, da særlig bananer, handles fra latinamerikanske land. Generelt er den geografiske utstrekningen stor. IEHs medlemsbedrifter importerer varer fra 83 land.

Hvordan organiserer bedriftene arbeidet med etisk handel?

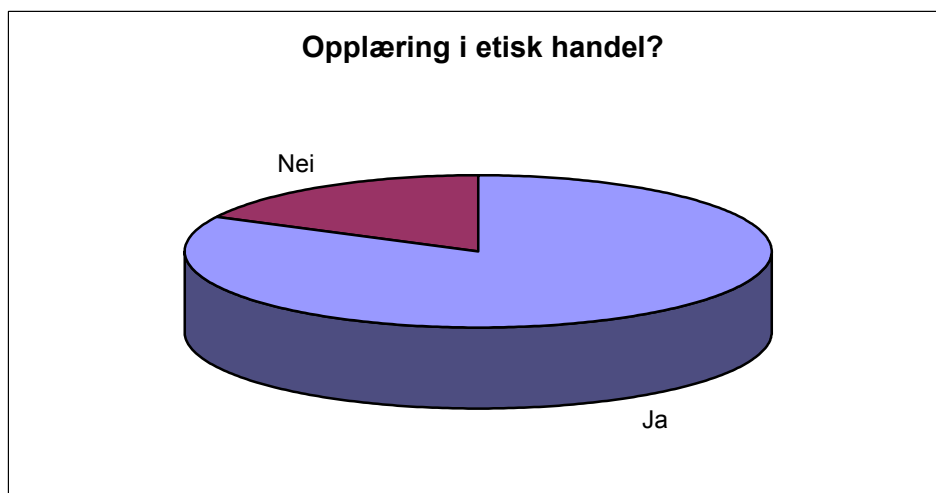
Avhengig av størrelse og hvor lenge bedriften har vært engasjert i etisk handel, varierer det hvor bedriftene plasserer ansvaret for og arbeidet med gjennomføringen av tiltak knyttet til etisk handel:

- Dagligleder/adm.dir har ansvaret selv, medarbeidere ved behov. Dette er den mest brukte måten å organisere arbeidet på hos små og mellomstore bedrifter.
- Direktør/sjef for innkjøp eller logistikk har ansvaret for arbeidet. Dette er en vanlig modell i litt større bedrifter.
- Egen stilling med etisk handel og samfunnsansvar som eneste ansvarsområde. Bare bedrifter med en viss størrelse velger denne modellen.
- Varesikringsavdeling har etisk handel som del av sitt ansvarsområde. For mange bedrifter er arbeidet med implementering av etiske retningslinjer en naturlig fortsettelse av oppfølging av andre typer regelverk, mest vanlig i forbindelse med regler for matvarehåndtering.
- Faste samarbeidsgrupper mellom relevante avdelinger i bedriften, som supply/sourcing, satelittkontor i produksjonsland og informasjonsavdeling. Uansett hvor det daglige oppfølgingsansvaret ligger, er det mange bedrifter som supplerer med slike samarbeidsgrupper.

Kunnskap om etisk handel

Menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og miljø – FN, ILO og internasjonale konvensjoner - er temaer som hittil ikke har vært grundig behandlet på de utdanningssteder norske forretningsfolk har vært innom. Det er derfor i de fleste bedrifter som engasjerer seg i etiske problemstillinger et stort behov for opplæring. Etisk handel og bedriftenes samfunnsansvar er dessuten et fagfelt i rask utvikling, og selv den best skolerte har behov for oppdateringer.

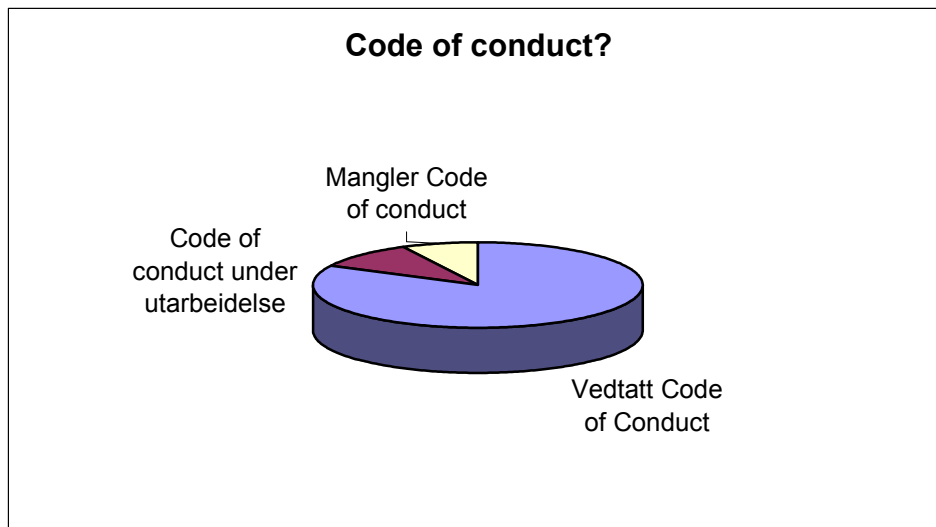

Som det fremgår av figuren har et overveiende flertall av IEHs medlemsbedrifter gjennomført systematiserte opplæringstiltak av de ansatte i løpet av 2006. Det er

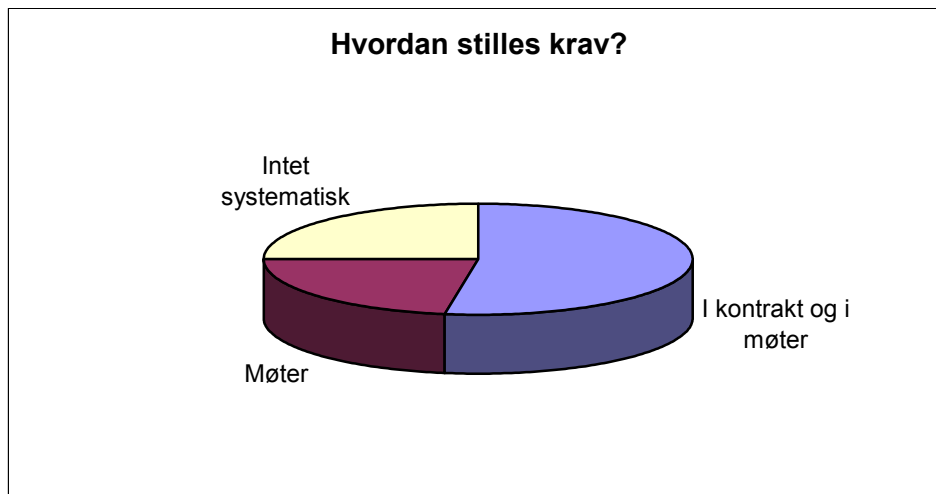
IEHs målsetting at alle medlemsbedrifter som ønsker det, skal motta den opplæring som passer de utfordringer bedriften møter i sitt arbeid med etisk handel. Andelen medlemsbedrifter som har gjennomført kursing av sine ansatte bør øke år for år. I 2006 hadde litt over 80 % av medlemsbedriftene gjennomført opplæringstiltak, hvilket var på samme nivå som 2005. For å fortsatt styrke medlemsbedriftenes kompetanse utvikler IEH en ny kurspakke med til sammen tre dager med introduksjons- og oppfølgingskurs.

Krav til produsent og leverandør

Bedriftens Code of conduct, eller etiske retningslinjer for handel, danner grunnlaget for bedriftens arbeid med etisk handel. De etiske retningslinjene angir målene for arbeidet. Noen medlemsbedrifter mangler per i dag etiske retningslinjer i tråd med de etiske retningslinjene som ligger til grunn for medlemskap i IEH. Dette er et forhold som IEH vil søke å få rettet opp i 2007.

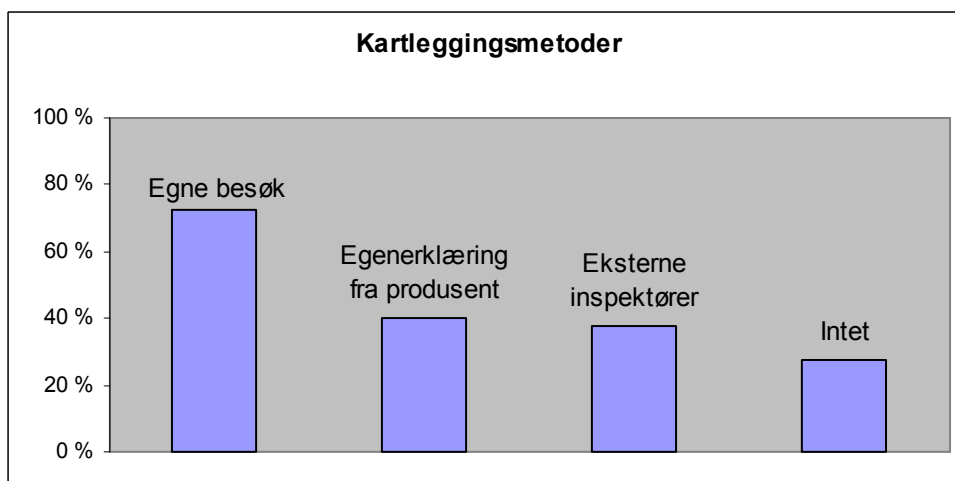
Vanligvis benytter IEHs medlemsbedrifter seg av to fremgangsmåter for å fremme sine krav om gode arbeidsforhold hos produsent: Kravene inngår som en del av kontrakten mellom handelsbedrift og produksjonsbedrift, og kravene formidles i møter mellom handelsbedrift og produksjonsbedrift. En kombinasjon av disse to måtene er den foretrukne fremgangsmåten.

Resultatene fra mange av medlemsbedriftenes arbeid viser at å bruke de etiske retningslinjene som målsetning og ikke som et absolutt krav, skaper større åpenhet hos produsentene og bedre mulighet til å oppnå forbedringer i arbeidsforholdene. Det vil være viktig for IEH og IEHs medlemsbedrifter i tiden som kommer å fortsatt fokusere på hvordan de etiske kravene best formidles og følges opp.

Kartlegging av arbeidsforhold

IEHs medlemsbedrifter benytter seg hovedsakelig av tre fremgangsmåter for å kartlegge eller danne seg et inntrykk av arbeidsforhold hos produsent: Ved utsendelse av egenerklæringsskjemaer, ved egne besøk hos produsent og ved bruk av eksterne inspektører. Alle disse metodene har sine styrker og sine svakheter.

Egenevalueringsskjemaene er en effektiv måte å nå mange leverandører på. Hvor godt de fungerer som kartleggingsinstrument avhenger blant annet av hvor godt de er utformet og hvorvidt det foreligger språkbarrierer. Feilrapportering er selvfølgelig en utfordring, det samme er svarprosent. Likevel finner mange bedrifter at egnevalueringsskjemaer er en god og kostnadseffektiv måte å danne seg et førsteinntrykk av arbeidsforholdene hos sine produsenter og hvilke hovedutfordringer implementering av retningslinjer for etisk handel vil møte.

Ved **egne besøk** hos produsent. Selv om et helt troverdig bilde av situasjonen ved produksjonsstedet ikke kommer frem under slike besøk, er det viktig at den norske bedriften legger tyngde til sine etiske retningslinjer for handel ved å bruke tid på å vurdere arbeidsforhold på produksjonsstedet ved besøk. Flere av de største bedriftene har for dette formål egne utdannede inspektører som foretar inspeksjoner på produksjonsbedriftene det handles fra.

Eksterne inspektører benyttes delvis fordi det krever spesialkunnskap å foreta en grundig kartlegging av arbeidsforhold, og delvis fordi rapporter om arbeidsforhold fra eksterne inspektører tillegges større troverdighet enn rapporter utarbeidet av bedriften selv. Eksterne inspektører kan være fra kommersielle konsultantselskaper eller fra organisasjoner. Imidlertid har også slike rapporter sine ulemper. Mange produsenter bruker uforholdsmessig mye tid på stadige besøk fra inspektører på oppdrag for ulike kunder. Et annet forhold er at produsenter tilpasser seg kravene i inspektørens skjemaer ikke ved å forbedre arbeidsforholdene, men ved å produsere falsk dokumentasjon på at arbeidsforholdene er prima. Eksterne inspektører er også kostbart, og det kan være naturlig å vurdere i stedet å bruke økonomiske virkemidler til å oppnå forbedringer hos produsenten.

Resultatene av kartleggingsarbeidet

Om noe generelt skal sies om situasjonen hos produsentene, er det at så å si alle IEHs medlemsbedrifter har produsenter hvor deres krav om arbeidsstandarder bare delvis er innfridd. Dette er ikke noe IEHs medlemsbedrifter er alene om. Alle bedrifter som driver internasjonal handel møter denne utfordringen.

Det er også en utfordring for bedriftene å drive systematisert kartlegging av arbeidsforholdene hos produsentene. Medlemmene rapporterer om kartleggingsutfordringer knyttet til:

- Gi produsenter en tett oppfølging til tross for lange avstander og begrenset tid
- Finne/bruke metoder som avdekker den virkelige situasjon
- Utarbeide system for å ha kontinuerlig oversikt over forholdene hos produsentene
- Agenter/ leverandører som ikke er oppdaterte på forholdene hos produsentene

Enkelte av IEHs medlemsbedrifter har utarbeidet egne databaser for informasjon om arbeidsforhold hos produsent. De fleste av medlemsbedriftene er imidlertid kommet kort når det gjelder få på plass detaljerte databaser for å systematisere og analysere arbeidsforholdene hos sine produsenter. En viktig oppgave for IEH i 2007 vil være å forbedre IEHs databaseverktøy for dette formålet og gjøre det tilgjengelig for alle medlemsbedriftene.

Det er ikke krav i gjeldende årsrapportering at arbeidsforhold hos produsent skal redegjøres for i detalj. IEH ber imidlertid om informasjon om hvilke hovedutfordringer som bedriften opplever i forhold til arbeidsforhold og miljø samt overordnet informasjon om hvilke forbedringer som har funnet sted.

Medlemmene rapporterer om følgende hovedutfordringer hos sine produsenter:

- Arbeidstidsbrudd
- Manglende kompensasjon for overtid
- Manglende lønnskompensasjon
- Manglende dokumentasjon i forhold til krav vedr. barnarbeid
- Behandling av kjemikalier
- Brannvernutstyr, merking av nødutgang og trening i brannvern/evakuering
- Håndtering av avfall og farlig avfall
- Andre helse- og sikkerhetsforhold
- Organisasjonsfrihet
- Manglende dokumentasjon for å spore tømmer

En del medlemsbedrifter rapporterer at de har oppnådd forbedringer hos produsentene sine. En medlemsbedrift rapporterer om en 61 % nedgang i brudd fra første til andre runde med inspeksjoner. Utover dette rapporterer medlemmer om:

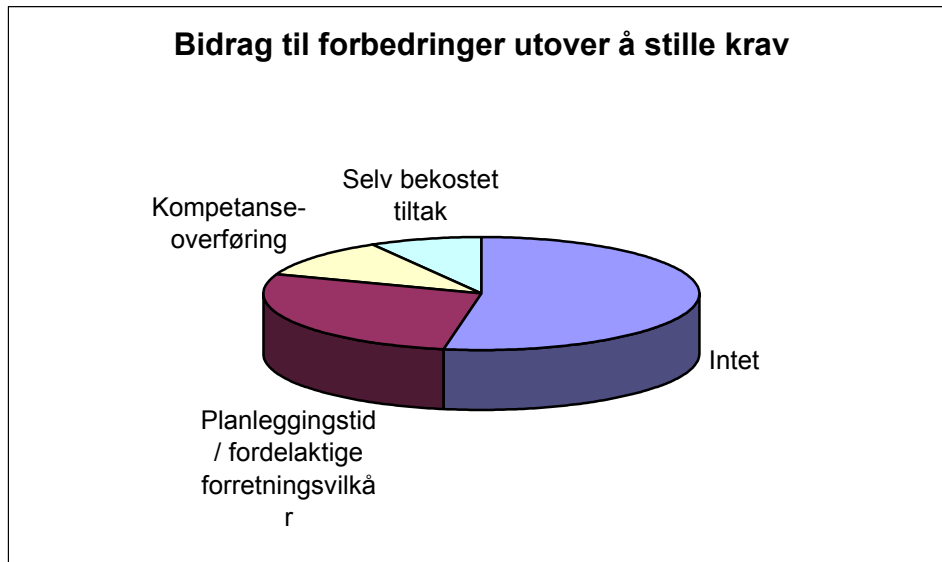
- Forbedringer i HMS
- Forbedret ventilasjon
- Bedre kjemikaliehåndtering
- Bedret belysning
- Forbedret avfallshåndtering
- Oppnådd avtale om bruk av overtidsarbeid
- Produsenter utvikler egen Code of Conduct

Tilrettelegging for forbedringer

Rapportene inneholder også informasjon om hvordan en del medlemsbedrifter aktivt tilrettelegger for forbedringer. Dette gjøres ved:

- Planleggingstid: Ved å gi produsenten god tid på ordrer får de bedre muligheter til å planlegge produksjonen og behovet for ekstrem bruk av overtid reduseres.

- Fordelaktige forretningsvilkår i forhold til pris og/eller volum for produsenter med gode arbeidsforhold.
- Kompetanseoverføring og opplæringstiltak, gjerne i forbindelse med avtalefestede forbedringsplaner
- Finansiære forbedringstiltak hos produsent

Utover dette er det flere medlemsbedrifter som bidrar til sosiale prosjekter i lokalsamfunnene der produksjonen er lokalisert.

Sertifisering

Å kjøpe fra sosialt sertifiserte produsenter er én vei mot målet om at arbeidstakerrettigheter respekteres i leverandørkjeden. Flere av IEHs medlemsbedrifter har sertifiserte produsenter. Nedenfor følger en presentasjon av tre av de hyppigst brukte standardene:

Av sosiale sertifikater som ikke er tilknyttet en spesiell bransje, er **SA8000** den mest anerkjente på global basis. SA8000 omfatter kun arbeidstakerrettigheter (basert på ILOs konvensjoner) og dokumentasjon av ledelsessystemer som ivaretar disse rettighetene. SA8000 stiller for eksempel ikke miljøkrav utover hva som påvirker arbeidernes helse og sikkerhet. Produsenten må gjennomgå en kontroll som blant annet omfatter intervju av ledelse og arbeidere (selvfølgelig hver for seg), dokumentasjon av helse- og sikkerhetsopplæring, system for å kontrollere at arbeiderne ikke er mindreårige, lønnsnivå og arbeidstidspraksis. Det er flere årsaker til at produsenter velger å bli SA8000-sertifisert. En grunn er krav fra vestlige kunder. En annen grunn er at produsenter ser SA8000 som et markedsføringsverktøy på verdensmarkedet. En tredje, og kanskje den viktigste

grunnen, er at SA8000-sertifiserte leverandører unngår "audit fatigue", det vil si at de stadig vekk må gjennomgå samme sosiale kontroll fra ulike kunder.

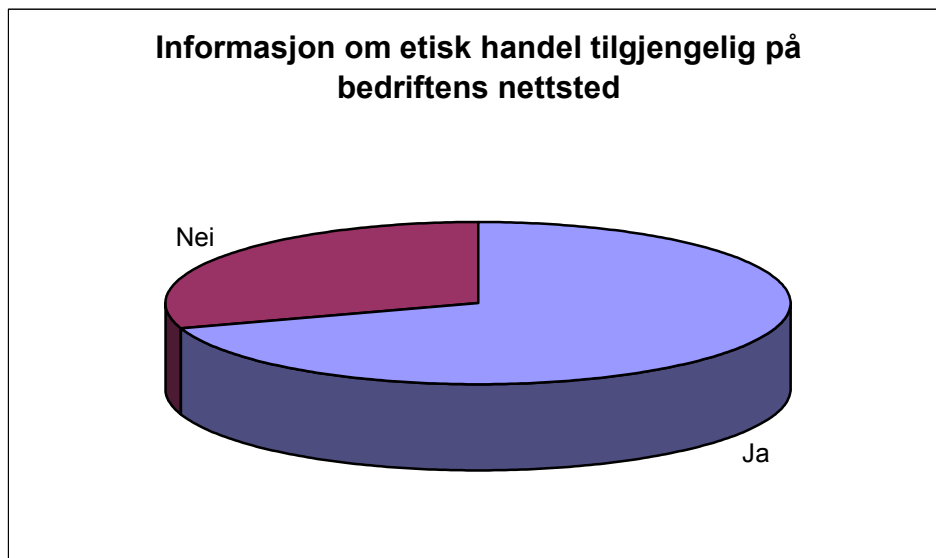
Utz Kapeh er en ikke-kommersiell organisasjon som tilbyr medlemskap til kaffedyrkere, kaffebrennere og kaffeforhandlere. Organisasjonen sertifiserer kaffeplantasjer i henhold til arbeidsstandarder og miljø. Flere av IEHs medlemmer innen kaffeindustrien forhandler kaffe fra Utz Kapeh-sertifiserte farmer.

Max Havelaar er en merkeordning innen det internasjonale Fairtrade-systemet som garanterer at småprodusenter i utviklingsland får gode handelsbetingelser og tryggere sosiale vilkår. I norske butikker selges det først og fremst MaxHavelaar-merket kaffe, bananer og roser. Flere av IEHs medlemsbedrifter har Max Havelaar-produkter i sitt sortiment.

Rainforest Alliance sertifiserer bønder som produserer produkter som bananer, sitrusfrukter, kakao, kaffe og blomster. Sertifiseringen skal sørge for ivaretagelse av naturvern, økologi og arbeidstakers rettigheter, og bidra til en bærekraftig utvikling. I Norge er Rainforest-sertifiseringen først og fremst kjent for sertifisering av bananprodusenter.

Hvordan offentliggjør medlemsbedriftene sitt arbeid med etisk handel?

Innledere fra næringslivet er populære innledere når organisasjoner, undervisningssteder og myndigheter arrangerer seminarer eller konferanser om bedrifters samfunnsansvar. Om lag halvparten av IEHs medlemsbedrifter har deltatt som innleder ved slike anledninger. Flertallet av IEHs medlemsbedrifter har omtale av etisk handel på sine nettsider. Flere omtaler etisk handel i sine regulære årsrapporter. Fem medlemmer utgir også en egen samfunnsansvarsrapport.

Tilbakemeldinger til IEH

På en skala fra en til fem hvor fem er best lander medlemsbedriftene i gjennomsnitt på 4,1 når de blir spurt om hvor fornøyde de er med service og tjenester fra IEH-sekretariatet, hvilket er likt med gjennomsnittet i 2005. Serviceinnstilling og god bistand trekkes fram som positive trekk.

Rapport fra organisasjonsmedlemmene

Organisasjoner	Medlem fra år					
	-00	-01	-02	-03	-04	-05
Fellesforbundet		X				
GRIP		X				
HSH	X					
Handel og Kontor		X				
Kirkens Nødhjelp	X					
KS						
Landsorganisasjonen	X					
Norsk Folkehjelp		X				
Norges Fotballforbund						X

Organisasjonsmedlemmene i IEH er, på samme måte som medlemsbedriftene, en samling til dels svært ulike aktører. Det er derfor naturlig og riktig at de oppfatter sin rolle i fellesskapet ulikt og handler deretter. Imidlertid har alle til felles at de informerer om og oppmuntrer til etisk handel i møte med norske bedrifter.

Medlemsorganisasjonenes internasjonale kompetanse og kontaktnett er uvurderlig for IEHs arbeid. Flere av organisasjonene jobber aktivt for etisk handel og CSR i nasjonale og internasjonale fora.

Samtidig er det viktig at organisasjonene går sin egen innkjøpspraksis etter i sømmene. Derfor er det gledelig at fem av IEHs medlemsorganisasjoner (tre i 2005) – Fellesforbundet, Kirkens Nødhjelp, LO, HSH og GRIP – har vedtatt eller er i ferd med å vedta etiske retningslinjer for egne innkjøp.

Aktiviteter 2006 – sekretariatet

Rekruttering

Seks bedrifter og en organisasjon ble medlemmer i IEH i 2006. Ved utgangen av året bestod IEH-fellesskapet av 40 bedrifter og ni organisasjoner.

Verktøy og support til medlemmene

En viktig oppgave for IEH-sekretariatet er å bistå medlemmene i implementering av etisk handel gjennom å holde bedriftsintern kurs/opplæring, utvikling av handlingsplaner, møter, samt praktisk rådgivning ved konkrete henvendelser fra medlemmene.

IEH har i 2006 arrangert følgende møter/seminar/konferanser

Mnd	Tema/beskrivelse	Innledere
Apr	Gode arbeidsforhold gir lønnsom produksjon: Erfaringer fra Kina	Martin Ma, Social Accountability International Hilary Murdoc, Impactt Ltd
Nov	Increasing productivity through improved labour conditions, Shenzhen, Kina (Workshop for produsenter)	Social Accountability International (Martin Ma), ChaiDa Garment, Prosperous Group (Mr. Zang)

IEH har i 2006 innledet på følgende eksterne arrangement:

Mnd	IEH tematisk innledning	Arrangør
Jan	Etisk handel	Clean Clothes Campaign/Rena Kläder
Febr	Mote og etisk handel	Oslo Fashion Week
Mai	Etisk handel	Grip
Juni	Etisk handel og offentlig innkjøp	Oslo og Akershus fylkeskommuner
Juni	Etisk handel og utvikling	Norad
Juni	Etisk handel	BBU
Oktober	About ETI- Norway	Social Accountability International
November	Etisk handel i Kina	NIMA

IEH nyhetsbrev

IEHs viktigste informasjonskanal er vårt elektroniske nyhetsbrev. Nyhetsbrevet fra IEH kommer ut hver 14. dag. Flere av sakene fra nyhetsbrevet er blitt fanget opp av media. Nyhetsbrevet hadde ved utgangen av 2006 cirka 650 abonnenter.

www.etiskhandel.no

Antall besøkende økte i 2005 med 50 % fra januar til desember, og utgjorde gjennomsnittlig ca 6000 besøk/måned. Ved utgangen av 2006 hadde besøket økt med ytterligere 26 %, til ca 7600 besøk/måned.

Media

Etisk handel og IEH har vært omtalt i ulike medier som NRK radio, Dagsavisen, Memo og Dagbladet. IEH sto bak bilaget "Etisk handel" som ble distribuert med Aftenposten i august.

Bilaget "ETISK HANDEL – Ansiktet bak" i Aftenposten 24. august 2006

IEH ønsket med utgivelsen av bilaget **Etisk handel** å spre kunnskap om etisk handel og kjennskap til hva IEH står for. Bilagets hovedsak var fra tekstilprodusenten Chai Da Garment (Kaiping, Guandong, Kina), og beskrev hvordan bedre kommunikasjon mellom arbeidere og fabrikkledelse har gitt resultater i form av bedre arbeidsforhold. Små og store saker om medlemmenes aktiviteter og synspunkter utgjorde ellers det viktigste innholdet i bilaget.

Bilaget ble møtt med svært positive tilbakemeldinger. Det ble også foretatt en leserundersøkelse som ga svært gode resultater. Halvparten av leserne svarte at de ville ta vare på bilaget. Siden utgivelsen har vi mottatt en jevn strøm av henvendelser fra ulike miljøer som ønsker bilaget tilsendt for bruk i undervisning og annet. Vi bruker også bilaget til å spre kunnskap om IEH ved konferanser, møter og seminarer.

Samarbeid med Norad

IEH har hatt et samarbeid med Norad siden 2002. Det ble i 2006 inngått en ny fireårig samarbeidsavtale mellom IEH og Norad.

Aktiviteter i Kina

Kristin Holter og Gunelie Winum fra IEH-sekretariatet var i Kina i to uker i november 2006. Det viktigste formålet med reisen var å arrangere seminaret "Increasing productivity through improved labour conditions" som er omtalt nedenfor. Formålet med reisen var videre å knytte kontakter i Kina med organisasjoner med kompetanse på forbedringer av arbeidsforhold hos kinesiske produsenter. Det ble også tid til et besøk på Chai Da Garment Factory (Kaiping, Gunadong) som var tema for hovedoppslaget i bilaget Etisk Handel.

"Increasing productivity through improved labour conditions"

Seminar for IEH-bedrifters leverandører i Shenzhen, Guandong provinsen:

IEH arrangerte kapasitetsbyggingsaktivitet rettet mot IEH-bedriftenes produsenter i 2006. 72 leverandører deltok på seminaret i regi av IEH og SAI (Social Accountability International). Deltakerne var i all hovedsak daglige ledere, kvalitetssjefer og produksjefer. Foredragene, som foregikk på kinesisk (mandarin), fokuserte på lønnsomhetsaspektet ved gode arbeidsforhold. På grunn av enorm etterspørsel etter kinesiske varer opplever svært mange kinesiske fabrikkledere at det er vanskelig å tiltrekke seg og beholde dyktige arbeidere. IEH og SAI hadde gjort et bevisst valg i å la en fabrikkleder fra en typisk tekstilfabrikk presentere hvilke forbedringstiltak de har iverksatt, og hvilke positive utslag det har hatt for blant annet redusert turnover. Deltakerne noterte ivrig når Mr. Zang fra Chai Da Garment Factory presenterte sin oversikt over kostnader forbundet med å miste arbeidere og ansette nye.

Vietnam - samarbeid med Vietnam Business Links Initiative (VBLI)

IEH har i 2006 støttet arbeidet til Vietnam Business Links Initiative (VBLI). VBLI er en vietnamesisk multistakeholder organisasjon hvis mål er å operasjonalisere etterlevelse av Code of Conduct og nasjonal lovgivning i vietnamesiske sko- og tekstilfabrikker. Arbeidsforhold i industrien preges av massive brudd på helse- og sikkerhet som blant annet støy, støv og helse- og miljøskadelig håndtering av kjemikalier. Initiativet er opprettet ut fra erkjennelsen av behovet for kapasitetsbygging på produksjonsnivå. Fabrikkledelsen får opplæring i enkle, lokaltilpassede helse- og sikkerhetstiltak slik at de kan etterleve nasjonale lover og forskrifter.

Eksisterende deltakere i VBLI programmet er lang og omfatter både viktige nasjonale og internasjonale aktører. Flere departementer, industri/bransjesammenslutninger, organisasjoner og ikke minst Vietnam General Federation of Labour støtter VBLI. Internasjonale deltakere er blant annet The Prince of Wales International Business Leaders Forum og flere internasjonale merkevarer.

IEH har tre formål med å støtte VBLI:

- i) Støtte fra IEH gir VBLI mulighet til å utvide eksisterende program til å omfatte flere fabrikker.
- ii) IEHs involvering i prosjektet gir oss ytterligere kunnskap om lokale årsaker til dårlige arbeidsforhold og hvordan disse kan forbedres. Denne kunnskapen vil vi igjen formidle til IEH medlemmene for å øke dere kapasitet til effektiv implementering av Code of Conduct i leverandørkjeden.
- iii) Dokumenterte gode arbeidsstandarder er et konkurransefortrinn for produsenter på det globale markedet. VBLI har praktisk kompetanse på dette feltet som kan komme flere produsenter til nytte.

Local Resorces Network

Å ta i bruk lokal ekspertise som kan bidra til faktiske forbedringer er viktig i etisk handel. IEH deltar i et prosjekt kalt Local Resorces Network (LRN) LRN lager nå en database over lokale organisasjoner som kan bistå i forbedringsarbeid. LRN dekker 34 land og kompetanse på opplæring for arbeidere og produsentledelse, inspeksjoner, arbeiderintervju og helse og sikkerhet. I tillegg til IEH består LRN-gruppen av Cadbury-Scweppes, Coop, Body Shop, Marks & Spencer, Tesco, Ethical Tea Partnership, Oxfam, Africa Now og Traidcraft. Impactt Ltd. er koordinator.

Landrapporter om Thailand og Vietnam

Rapportene er skrevet av lokale eksperter og tar for seg lokal lovgivning og typiske brudd innen tekstilsektoren. IEH utgir landrapportene i samarbeid med Fair Wear Foundation (Nederland) Rapportene lanseres våren 2007.

Kjemikalielisten

Det benyttes en lang rekke kjemiske stoffer og produkter i de forskjellige trinnene i produksjon av klær og tekstiler. Noen av disse er forbudt i Norge, mens andre er underlagt restriksjoner eller har egenskaper som gjør at de ikke bør brukes.

Kjemikalielisten er et verktøy som gjør det lettere for tekstilimportører å orientere seg i kjemikaliejungelen og stille rimelige krav til sine leverandører. Den viser oversikt over hvilke kjemikalier som er forbudt, hvilke som er underlagt restriksjoner eller som kan ha miljøskadelige egenskaper man skal være spesielt oppmerksom på. Engelsk versjon gjør at også leverandører kan bruke den som et verktøy.

Initiativ for etisk handel (IEH)

Balanse per 31.12.2006

	Noter	2006	2005
Elendeler			
Omløpsmidler			
Kontingentfordringer	1)	9 000	108 000
Andre fordringer		14 881	38 328
Bankinnskudd	2)	615 161	517 505
Sum elendeler		639 042	663 833
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Opptjent egenkapital		143 031	(6 571)
Årets resultat	3)	78 891	149 602
Sum egenkapital		221 922	143 031
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		135 497	210 892
Skyldig offentlige avgifter		109 439	107 477
Annen kortsiktig gjeld		138 784	138 760
Skyldig NORAD	4)	33 400	63 673
Sum kortsiktig gjeld		417 120	520 802
Sum egenkapital og gjeld		639 042	663 833

 Gunstein Instefjord (styreleder)
 Kirkens Nødhjelp

Oslø, 11. april 2007

 Thomas Angelo
 HSH

 Hilde Varvik
 The Body Shop

 Terje Kaiheim
 LO

 Knut Lutnæs
 Coop Norge

 Tina Enevoldsen
 Norsk
 Folkehjelp

 Mia Schette
 IKEA

 Kristin Holter
 daglig leder IEH

Initiativ for etisk handel (IEH) årsregnskap 1/1 - 31/12 2006

	Noter	Regnskap 2006	Budsjett 2006	Regnskap 2005
INNTEKTER				
Renteinntekter		1 669	1 000	909
Øvrige inntekt		11 150	0	530
Tilskudd NORAD		900 000	900 000	800 000
Kontingenter		1 836 256	1 700 000	1 602 160
TOTALE INNTEKTER		2 749 075	2 601 000	2 403 599
UTGIFTER				
Personalkostnader	5)	1 062 712	1 131 820	1 464 770
Sub-tot Adm og driftskostn	6)	646 343	525 000	528 110
Avsetning for mulig tap	7)	60 000	0	0
Adm og driftskostnader		706 343	525 000	528 110
Norad finansierte aktiviteter	8)	901 129	900 000	227 717
Sum Norad	3)	901 129	900 000	227 717
TOTALE UTGIFTER		2 670 184	2 556 820	2 220 597
RESULTAT	3)	78 891	44 180	183 002

Noteforklaringer til IEH balanse og årsregnskap 2006

Generelle opplysninger

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser.

Det er ikke utbetalt honorar til styret i 2006.

Lån og sikkerhetsstillelse: Det er ikke gitt lån til, eller stilt sikkerhet for noen i 2006.

Note 1: Kontingentfordringer: Norsk Dekor

Note 2: Bundne bankinnskudd og kreditt på brukskonto

Bundne bankinnskudd kr 18.979 for skattetrekk og kr 22.504 vedrørende depositum for kontorleie

Note 3: Årets resultat og overforbruk av Norad midler

Utgifter til Norad-finansierte aktiviteter 2006 er kr 1 129,- høyere enn tilskudd fra Norad.

Overforbruk dekkes av IEH.

Årets resultat foreslås overført til egenkapital

Note 4: Skyldig Norad

Beløpet gjelder ubrukte midler 2005. Tilbakeføres i 2007

Note 5: Lønnskostnader	2006	2005
Lønn inkl. på feriepenger	1 243 653	1 201 916
Arbeidsgiveravgift	186 645	180 457
Pensjonspremie +yrkesskedefors	68 411	68 614
Andre personalkostnader	15 162	13 783
Sum lønnskostnader	1 513 871	1 464 770

Antall ansatte i sekretariatet per 31.12.2006: 3. Lønn daglig leder 2006: kr 442 900

Stilling som info.rådgiver er finansiert av Norad og utgjør kr 451 160

IEH har tjenestepensjon i Storebrand som tilfredsstiller lovens krav til OTP

Note 6: Adm.kostnader

Honorar revisor (Abrahamsen, Valvik & Co): 15 625

Note 7: Avsetning for mulig tap på fordringer

Det er i 2006 gjennomført en avsetning for mulig tap på fordringer

Note 8: Norad finansierte aktiviteter. For beskrivelse av aktivitetene - se årsrapport 2006

	Regnskap	Budsjett / Tilsagn
Ekstern informasjon	467 410	452 000
Etisk Handel temabilag	50 000	50 000
Åpne seminar	23 299	25 000
Kursutvikling	48 364	35 000
Landrapporter	41 868	96 000
RAID	0	10 000
Engelsk kjemikalieliste	10 000	10 000
Engelsk informasjonsmateriell	2 479	5 000
Lokal partner Vietnam	85 450	85 000
Local Resources Network	31 909	35 000
Leverandørworkshop Kina	121 670	97 000
Verktøyutvikling Kina	18 682	0
Total Norad	901 130	900 000

ABRAHAMSEN, VALVIK & CO. AS
Statsautoriserte revisorer

Til årsmøtet i
Initiativ for etisk handel (IEH)

REVISJONSBERETNING FOR 2006

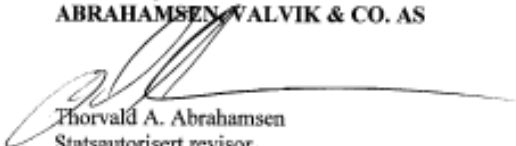
Vi har revidert årsregnskapet for Initiativ for etisk handel for regnskapsåret 2006, som viser et overskudd på kr 78.891,-. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noteopplysninger. Regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge er anvendt ved utarbeidelsen av regnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av organisasjonens styre og daglig leder. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjonen også en gjennomgåelse av organisasjonens formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde for organisasjonens økonomiske stilling 31. desember 2006 og for resultatet i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapskikk i Norge.
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Oslo, 14. april 2007
ABRAHAMSEN, VALVIK & CO. AS

Thorvald A. Abrahamson
Statsautorisert revisor

Postadresse:
Postboks 516 Skøyen
0214 Oslo

Besøksadresse:
Karenslyst allé 9A, 6. etg.
Skøyen

Telefon: 22 12 26 12
Telefax: 22 12 26 10
E-post: avco@c2i.net

Org.nr. NO 980 601 145 MVA
Medlem av
Den norske Revisorforening